

PRAVOPISNÉ PROBLÉMY RODNÝCH MIEN A ICH DERIVÁTOV¹

Iveta Valentová

*Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, v. v. i.
Panská 26, Bratislava
E-mail: iveta.valentova@juls.savba.sk*

VALENTOVÁ, I. (2022): The orthography problems of first names and their derivatives. In: *Slovenská reč*, 87/2, 62 – 88.

Abstract: The Slovak official anthroponymic system consists of two functional members – first name and surname. The choice and registration of the first name in Slovakia is regulated by law. In the past, it was possible to register only the so-called official form of the first name, which respected the pronunciation, spelling and grammar principles valid in standard Slovak. The list of these basic neutral first names contains the book *Ľúbte si meno pre svoje dieťa / Choose a name for your child* (1998) by M. Majtán and M. Považaj. However, some of them were used in other forms than codified. In accordance with the applicable laws, foreign language first names and other foreign language equivalents of such first names, which already have a domesticated form, is now possible to register. The paper deals with the analysis of more obvious spelling problems of first names, which caused these changes and which resulted from registry records and language practice. These problems concern, in particular, the pronunciation of long and short vowels in already domesticated standard first names, the form their notations and the creation of diminutives and possessive adjectives from foreign first names and other foreign language equivalents. The author focuses especially on capitalization in first names.

Keywords: first name (forename, Christian name), official first name, hypocoristic name, foreign language equivalents, orthography.

Článok v skratke:

- Príspevok vysvetľuje význam pojmu úradné rodné meno a rozdiel medzi zdomáčenou a inojazyčnou podobou rodného (krstného) mena.
- Charakterizujú sa aktuálne pravopisné problémy rodných mien, ich neutrálnych i domácych (hypokoristických) podôb.
- Osobitná pozornosť sa venuje zásadám písania veľkých písmen v rodných menách.

1. ÚVOD

V jednomenných pomenovacích antroponymických sústavách sa používalo na identifikáciu osoby iba jedno osobné meno, tzv. mononymum (porov. Majtán – Po-

¹ Príspevok bol vypracovaný v zmysle cieľov vedeckého projektu VEGA č. 2/0133/20 *Slovenský pravopis a jeho pravidlá v kontexte súčasnej jazykovedy a jazykovej praxe*.

važaj 1983, s. 8). Mnohé z týchto osobných mien, napr. slovanské zložené mená typu *Radoslav, Rastislav, Stanislav*, v dvojmennej sústave nadobudli funkciu krstných mien. Z individuálneho osobného (krstného) mena, ktoré v jednomennej sústave bolo hierarchicky základným členom (determiné), sa stal v úradnej dvojmennej sústave určujúci člen (determinant) (Blanár 1996, s. 96). Mnohé osobné mená z obdobia jednomennosti, napr. staroveké grécke a latinské mená, sa používajú v rozličných odborných alebo popularizačných historických, literárnych či jazykovedných textoch aj v súčasnosti. Nie vždy je zrejmé, či ide o osobné meno z obdobia jednomennosti alebo už o rodné meno z obdobia dvojmennej či viacmennej antroponymickej sústavy (bližšie Valentová 2022). Napriek tomu, že na Slovensku i v európskom kontexte je silná kresťanská tradícia, nie všetci môžu byť kresťania a dostávať toto meno pri obrate krstu. V odbornej terminológii sa preto používa všeobecnejší termín **rodné meno**, ktorý budeme ďalej používať. Motivácie výberu rodného mena boli v minulosti i dnes rozličné, výber často podliehal spoločenskej situácii a dobovej módnosti.²

Na Slovensku výber a zápis rodného mena do matriky do určitej miery upravujú právne predpisy, predovšetkým zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 300/1993 Z. z. o mene a priezvisku^[1] (bližšie o možnostiach zápisu mena do matrik Majtán – Považaj 1998, Knappová 2017a, Valentová 2017). Umožnením zápisu cudzojazyčných mien a inojazyčných pravopisných ekvivalentov už zdomácnených rodných mien do matrik jednak termín *úradné rodné meno* nadobudol iný význam a jednak tieto podoby sa oveľa častejšie začali používať v písomnej i ústnej komunikácii, dôsledkom čoho vznikli alebo vystúpili do popredia určité pravopisné problémy. Cieľom nášho príspevku je v rámci prebiehajúceho projektu, ktorý je zameraný na slovenský pravopis a jeho pravidlá v kontexte súčasnej jazykovedy a jazykovej praxe (pozn. č. 1), identifikovať tieto problémy, zistiť stav ich riešenia, navrhnúť určité riešenia, príp. odporučiť ďalšie smerovanie výskumu v tejto oblasti.

Bez ohľadu na to, či ide o osobné meno z obdobia jednomennosti alebo dvojmennosti, v jazykovej praxi sa možno stretnúť s rovnakými pravopisnými problémami. Z tohto dôvodu budeme uvádzať nielen príklady súčasných rodných mien, ale aj príklady osobných mien z obdobia jednomennej sústavy. V rámci jedného príspevku nie je možné vyčerpávajúco charakterizovať všetky druhy týchto problémov, preto sme sa zamerali len na niektoré markantnejšie, ktoré vyplynuli z jazykovej praxe a z matričných záznamov, niektoré sme len naznačili.³ Zamerali sme sa najmä na

² Bližšie o motiváciách pri výbere rodných mien a/alebo o ich frekvenciách, popularite, módnosti u nás písali napr. M. Majtánová (1968), K. Habovštiaková (1980), M. Majtán a M. Považaj (1998; Považaj 1989), I. Valentová (1996, 2017), P. Ďurčo (1997), M. Dudok (2000), J. Krško (2001) a J. Bauko (2015).

³ Do určitej miery sme nadviazali a rozšírili predchádzajúci príspevok týkajúci sa tejto problematiky (Valentová 2017).

význam pojmu úradné rodné meno, na pravopisnú problematiku slovenských (zdomácnených) neutrálnych podôb rodných mien, inojazyčných ekvivalentov, cudzojazyčných rodných mien konkrétnych osobností, domáckych rodných mien, derivátov rodných mien a na zásady písania veľkých písmen v rodných menách.

2. ÚRADNÉ RODNÉ MENO ALEBO ZÁKLADNÁ NEUTRÁLNA (ÚRADNÁ) PODOBA RODNÉHO MENA

2.1. VÝZNAMY POJMOV

Pojem **úradné rodné meno** môže mať v súčasnosti dva významy:

- a) podoba rodného mena, ktorá rešpektuje výslovnostné, pravopisné a gramatické zásady platné v spisovnom jazyku, zdomácnená spisovná neutrálna podoba;
- b) podoba rodného mena zapísaná v matrike a záväzná pre zápis v úradných dokumentoch.

Takého dvojaké chápanie vyplynulo zo znení slovenských zákonov v minulosti, ktoré už dnes nie sú v platnosti. Podľa M. Majtána a M. Považaja (1998, s. 296) v § 1 ods. 1 staršieho zákona č. 55/1950 Z. z. o používaní a zmene mena a priezviska sa uvádzalo: „Úradná podoba rodného (krstného) mena je taká podoba mena, ktorá sa môže používať pri zápise do matriky (knihy narodení) a ktorá je potom záväzná pri používaní mena a priezviska v úradných listinách a dokumentoch, ako sú rodný list, občiansky preukaz, vysvedčenie, cestovný pas, potvrdenie o štátnom občianstve atď.“ Pre občanov slovenskej národnosti sa mohli zapísať do matriky iba také základné neutrálne podoby rodných mien, ktoré rešpektujú výslovnostné, pravopisné a gramatické zásady platné v spisovnej slovenčine, t. j. zdomácnené spisovné neutrálne podoby (bližšie Valentová 2017, s. 167 – 169). Podľa vtedy platnej vyhlášky nebolo možné zapísať dieťaťu do matriky cudzojazyčné mená, ktoré majú svoj slovenský ekvivalent, napr. *Karl (Karol)*, *István (Štefan)*, *Elizabeth (Alžbeta)*, *Jean (Ján)*, *Ilona (Helena)* (Považaj 1980, s. 294 – 295). Dôvodov takýchto regulácií a usmerňovaní pri výbere rodných mien, ktoré boli limitované právnou normou a rešpektovaním zákonitostí spisovného jazyka, bolo zamedziť vzniku rozličných podôb toho istého mena a zamedziť deformovaniu mien (Považaj 1986, s. 312). Ak niekto chcel zapísať dieťaťu meno, ktoré sa v zozname schválených zdomácnených podôb rodných mien nenachádzalo, pracovníci matrik alebo rodičia sa obracali o zaujatie odborného jazykového stanoviska k vybranému menu na Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV. Odborné vyjadrenia sa zväčša týkali pôvodu rodného mena, jeho pravopisnej stránky, jeho morfológického začlenenia, otázky, či z jazykovej stránky možno uvedené meno odporučiť alebo neodporučiť na zápis do matriky, príp. odporučiť ho len po pravopisnej úprave (Považaj 1986, s. 310 – 311). Takéto vyjadrenia sa vyžadujú aj v súčasnosti, ale majú a aj v minulosti mali len odporúčací charakter. Konečné rozhodnutie o podobe rodného mena, ktorá sa zapíše do matriky, je v kompetencii matričného úradu.

Súčasnú zákony však povoľujú zapísať nielen cudzie mená, ale aj inojazyčné varianty rodných mien, ktoré už majú slovenskú spisovnú zdomácnenú podobu.⁴ Matrikári alebo rodičia sa preto dnes obracajú na základe aktuálneho znenia zákona o mene a priezvisku skôr na zastupiteľské úrady cudzích štátov, ak sú pochybnosti, či skutočne ide o meno, ktoré je obvyklé vo funkcii rodného mena v súlade s tradíciou daného štátu, alebo jeho pravopisná podoba existuje a používa sa v cudzích jazykových systémoch. Do jazykovej poradne Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra SAV potom prichádzajú otázky týkajúce sa skloňovania týchto cudzích mien a inojazyčných ekvivalentov. Ich zápisom do matrik však aj tieto nadobúdajú status úradných rodných mien podľa vyššie uvedeného druhého významu. Vhodnejšie by preto bolo vo všeobecnosti hovoriť o **základnej neutrálnej podobe rodného mena**, ktorá vychádza z pravopisného systému slovenského jazyka (v iných jazykoch zo systému týchto jazykov). Ak ide o slovenskú zdomácnenú podobu, tak o slovenskej základnej neutrálnej podobe rodného mena. V slovenčine je táto podoba z pravopisnej stránky kodifikovaná tak, aby zodpovedala výslovnosti a systému slovenského jazyka. Keďže adjektívum *úradný* sa už nevzťahuje len na tieto slovenské základné neutrálne podoby, ale na akúkoľvek inú podobu rodného mena uvedenú v matričných záznamoch, pojem **úradné rodné meno** sa môže už chápať iba ako také rodné meno, ktoré má osoba zapísané v matrike a v úradných dokumentoch (rodný list, občiansky preukaz, pas a pod.), pričom toto meno nemusí mať iba slovenskú pravopisnú podobu, ale aj cudzojazyčnú, nehovoriac o tom, že v dôsledku chýb zamestnancov matrik môže ísť aj o také rodné meno, ktoré nie je v súlade so znením zákona, t. j. hanlivé, neosobné meno, domácku či z hľadiska pravopisu neexistujúcu podobu a pod.⁵ Avšak aj naďalej by sme mohli hovoriť o úradných menách, pretože z hľadiska obidvoch významov ide o rodné mená, pre ktoré je charakteristický z hľadiska ponímania V. Blánara príznak ustálenosti administratívno-právnym úzom⁶, resp. sú kodifikované určitými autoritami.

---

⁴ Pokladáme za potrebné upozorniť na to, že v slovenskom kalendári sa uvádzajú len slovenské pravopisné podoby neutrálnych rodných mien. Ak si dá rodič zapísať dieťaťu niektorý z inojazyčných variantov, nemôže očakávať, že sa tento ekvivalent zavedie do kalendára len preto, že ho jeho dieťa má zapísané v matrike a v úradných dokumentoch. Každý národ, ktorého zvykom je uvádzať rodné mená v kalendároch a oslavovať meniny, ich uvádza vo svojom jazyku, t. j. v zdomácnených pravopisných podobách v danom jazyku.

⁵ Môže totiž ísť aj o mená detí, ktoré sa narodili v krajine, kde neplatia podobné zákony (napr. USA), a takéto rodné mená už majú uvedené v rodných listoch po príchode na Slovensko.

⁶ V prípade inojazyčných a matrikármi chybné zapísaných rodných mien je vhodnejšie hovoriť skôr o administratívno-právnej záväznosti v úradných dokumentoch, ktorú sémantický príznak [ustálenosť administratívno-právnym úzom] vyjadruje. Napriek tomu, že ide napr. o chybné zapísané meno v matrike, musí sa používať v tejto podobe v úradných dokumentoch, čím tiež nadobúda status úradného mena.

2.2. SLOVENSKÉ (ZDOMÁCNENÉ) NEUTRÁLNE PODOBY RODNÝCH MIEN A ICH INOJAZYČNÉ EKVIVALENTY

Širšia verejnosť nie vždy chápe rozdiel medzi slovenskou podobou rodného mena a inojazyčným ekvivalentom alebo variantom rodného mena. Pod slovenskou domácou, zdomácnenu podobou si niektorí predstavujú pôvodom (etymologicky) slovenské, resp. slovanské rodné meno. Pri dlhodobo zdomácnených a zaužívaných rodných menách už nie je bežne známy lexikálny význam a pôvod východiskového apelatíva, príp. východiskového propria (*Lýdia* „názov krajiny v Malej Ázii“, gréc. *Lydia* > rodné meno *Lýdia*), preto ich niektorí zvyknú pokladať za slovenské mená vo význame „rodné meno slovenského pôvodu (etymologicky)“. Na druhej strane mnohí si vedia zistiť etymológiu rodných mien vďaka väčšej dostupnosti informácií predovšetkým prostredníctvom internetu. Napriek tomu, že niektoré pôvodom neslovenské, resp. neslovenské rodné mená sú už dlhodobo adaptované do slovenčiny, majú zaužívanú slovenskú pravopisnú podobu, pokladajú ich vzhľadom na cudzí pôvod za cudzojazyčné. Z tohto dôvodu sme sa rozhodli uvedený rozdiel medzi slovenskou domácou alebo zdomácnenu podobou a jej inojazyčným alebo cudzojazyčným ekvivalentom lepšie ozrejmiť.

2.2.1. Slovenské (zdomácnené) neutrálne rodné mená

Z hľadiska etymológie rodných mien, ktoré sa v súčasnosti u nás používajú, je vhodnejšie skôr hovoriť o slovansko-slovenských rodných menách, resp. o rodných menách slovanského pôvodu, pretože ide o najstaršiu vrstvu našich rodných mien, ktoré vznikli ešte pred formovaním sa jednotlivých slovanských jazykov⁷ a väčšina z nich sa nachádza aj v iných slovanských jazykoch. Zväčša ide o slovanské zložené mená ako *Bohumil*, *Jaroslav*, *Miroslav*, *Stanislav*, *Vladimír* a i. Za pôvodom čisto slovenské je azda možné pokladať meno *Mojtech* (Majtán 1998). Väčšina mien, ktoré sú dnes na Slovensku zaužívané, je však z etymologickej stránky cudzieho, neslovenského pôvodu. Prostredníctvom kresťanstva sa k nám dostali starozákonné a novozákonné mená a mená svätých, preto väčšina našich mien je hebrejského (*Adam*, *Eva*, *Dávid*, *Judita*), gréckeho (*Andrej*, *Dorota*, *Katarína*, *Peter*) a latinského pôvodu (*Lukáš*, *Marek*, *Margaréta*, *Martin*). Medzi šľachtou a meštianstvom bol v minulosti pomerne silný prílev nemeckých mien (bližšie napr. Majtán – Považaj 1998, s. 11 – 16). Tieto mená sa počas stáročí používania v našom prostredí adaptovali do slovenského jazyka a ich cudzí pôvod sa zväčša nepociťuje. Pri fungovaní v spoločenskej komunikácii sú vo všeobecnosti etymológia a onymická motivácia vlastných mien irelevantné. Postupne sa vplyvom rôznych spoločenských, kultúrnych, nábožen-

⁷ Najstaršie písomné záznamy mien našich slovanských predkov pochádzajú z 8. – 9. storočia a sú zapísané na okrajoch strán tzv. Cividalského evanjeliára 6. storočia. Ide o takmer 300 mien pútnikov zo západoslovenskej oblasti. Predpokladá sa, že išlo o mená slovanských predkov (Majtán – Považaj 1998, s. 11).

ských, politických, ekonomických či módnych vplyvov dostávali k nám aj rodné mená z iných jazykov, ktoré si slovenskí používatelia prirodzene adaptovali do slovenčiny. Ak sa teda hovorí o domácich, zdomácnených či slovenských rodných menách, myslí sa tým predovšetkým ich pravopisná podoba, ktorá zodpovedá zásadám slovenského pravopisu a ich fungovaniu v slovenskom jazykovom prostredí.

Zoznam slovenských neutrálnych rodných mien je otvorený, postupne sa na základe ich frekvencie a popularity stále obohacuje o nové rodné mená, ktoré sa k nám dostávajú z iných jazykov a kultúr a kodifikačné authority ich pravopisne upravujú podľa výslovnostných, pravopisných a gramatických zásad platných v spisovnom jazyku a podľa ich používania v slovenskom jazykovom prostredí.⁸ Slovenské spisovné podoby rodných mien sú súčasťou 6. zv. *Slovníka slovenského jazyka* (Peciar 1968, s. 127 – 151), ktorý v súčasnosti už nie je kodifikačnou príručkou. V r. 1979 vydalo Ministerstvo vnútra SSR pre potreby matiek publikáciu *Zoznam osobných mien*, ktorá obsahovala 1300 mužských a ženských rodných mien a neskôr k nej vyšiel dodatok s ďalšími 60 menami (Považaj 1986, s. 311). Inventár slovenských podôb rodných mien sa prirodzene rozrastal, zoznam sa priebežne dopĺňal o nové jednotky. M. Majtán a M. Považaj ho publikovali v niekoľkých vydaniach knihy *Meno pre naše dieťa* (1983, 1985, 1993). Posledné oficiálne vydanie vyšlo v roku 1998 pod názvom *Výberte si meno pre svoje dieťa*. Tento zoznam obsahuje spisovné slovenské podoby rodných mien, ktoré boli v úradnom zozname rodných mien schválených Ministerstvom vnútra SR. Autori ho však ešte doplnili niekoľkými menami slovenského a slovanského pôvodu zo *Slovníka slovenského jazyka* (ďalej SSSJ) a niekoľkými desiatkami mien vybraných na základe poradenskej praxe Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra SAV. Do *Krátkeho slovníka slovenského jazyka* (Kačala – Pisárčiková – Považaj 2003, s. 14), ktorý je kodifikačnou príručkou, sa zaradili iba tie vlastné mená, a teda aj rodné mená, ktoré sú súčasťou frazeológie a lexikalizovaných spojení. Istý výber kodifikovaných podôb neutrálnych rodných mien obsahuje aj pravopisný a gramatický slovník, ktorý je súčasťou *Pravidiel slovenského pravopisu* (2013, s. 133 – 517, ďalej PSP). Osobitná pozornosť v samostatnej kapitole sa venuje adaptovaným podobám antických gréckych a latinských mien (s. 43 – 44). V maximálne zhustenej podobe sa tu odrazili návrhy slovenských jazykovedcov, ako adaptovať antické mená v slovenčine, ktoré boli v súlade s vývinovými tendenciami (porov. Buzássyová 2012, s. 131).⁹ Zoznam slovenských zdomácnených podôb rodných mien v publikácii M. Majtána a M. Považaja (1998) tvorí podklad pre autorský kolektív *Slovníka súčasného slovenského jazyka* (Jarošová – Bu-

⁸ Bližšie k zásadám úpravy cudzojazyčných rodných mien podľa normy slovenského spisovného jazyka pozri napr. M. Považaj (1980).

⁹ Ľ. Buzássyová síce hovorí o 3. vydaní PSP z r. 2000, ale posledné 4. vydanie z r. 2013 ostalo v tomto ohľade nezmenené, odstránili sa len niektoré tlačové chyby vyskytujúce sa v 3. vydaní.

zássyová 2006, s. 14), pričom sa v tomto slovníku obmedzuje uvádzanie veľmi exotických, na Slovensku nepoužívaných mien. V súčasnosti je kodifikačnou autoritou v oblasti slovenského jazyka, a teda aj slovenských spisovných podôb rodných mien, Ministerstvo kultúry SR. Nové slovenské podoby rodných mien a zmeny už normovaných podôb by sa však mali kodifikovať na návrh Jazykovedného ústav L. Štúra SAV, resp. jeho kodifikačnej a pravopisnej komisie.

Napriek tomu, že vo všeobecnosti sa spisovné domáce podoby rodných mien kodifikovali v súlade so zásadami platnými v spisovnom jazyku, pričom sa prihliadalo aj na podoby, ktoré už boli vžitá a fungovali v komunikácii, nie vždy to bolo tak. O spisovných podobách rodných mien sa viedli polemiky aj v minulosti, najmä vtedy, ak sa bežná prax rozchádzala s odporúčanou podobou. Spomeňme napríklad písanie dnes už ustálenej podoby ženského mena *Mária* s dlhou kvantitou, hoci katolícki kňazi v minulosti používali a obhajovali podobu *Maria* s krátkym *a* (Jánošík 1940). Pri ženských menách gréckeho pôvodu, ktoré sa odvodili od mužských podôb, sa základ nemenil (*Filomén – Filoména, Valér – Valéria, Adrián – Adriána*), ale mená zakončené na *-ena* (aj gréckeho pôvodu), ktoré nevytvárajú dvojicu s menom mužského rodu, majú krátku hlásku *e*, napr. *Salomena, Selena, Alolena* (Jacko 1984). Niektoré podoby sa prijali skôr pod vplyvom maďarčiny (porov. *Oskár, Artúr*), neprihliadlo sa na ich skutočné používanie v slovenčine a v ostatných slovan-ských jazykoch. Určité rodné mená sa preto v hovorenej podobe používajú najmä z výslovnostnej stránky v iných podobách, ako sú kodifikované, čo sa často odráža aj v zápisoch ich písomnej formy v textoch, ale aj v matričných záznamoch. Ako najčastejší problém, pri ktorom sa v súčasnosti používanie rozchádza so spisovnou podobou, sa javí predovšetkým výslovnosť dĺžok a ich zápis, ortografia.

Na tendenciu skracovať predovšetkým samohlásky *ó, é*, ktoré sú v slovenskom fonologickom systéme periférne, a samohlásku *í* v menách *Róbert, Adónis, Margareta, Gréta, Magdaléna, Xavér, Filoména, Ervín, Albín, Renáta, Regína, Titus* upozorňovala už M. Pisárčiková (1989, s. 149). Pri niektorých iných menách, kde by sa tiež očakávala dlhá samohláska, sa kodifikovala krátka, napr. *Nora* (vtedy vplyvom názvu Ibsenovej drámy, lebo pôvodná slovenská domácka podoba bola *Nóra*, resp. *Nóríka*), *Ramona* (hoci mužské meno je *Ramón*). V SSJ (2. zv., s. 134) je uvedený aj krátky variant *Flora*. V súčasnom platnom zozname slovenských spisovných podôb rodných mien je už len podoba *Flóra*. Väčšiu popularitu variantu s dlhou samohláskou *ó* v tomto mene ukazujú aj štatistika z matrik:¹⁰ *Flóra* (62)¹¹ – *Flora* (3). Krátka

¹⁰ Za údaje o frekvencii mien v slovenských matrikách z Centrálnnej evidencie pobytu obyvateľov Ministerstva vnútra SR ďakujeme JUDr. Alene Kružliakovej.

¹¹ Číslo v zátvorke za rodným menom je jeho frekvencia za roky 2006 – 2015. Do počtov sme zahrnuli aj výskyt rodného mena ako druhého, príp. tretieho v poradí, keďže je možné mať v matrike zapísané až tri rodné mená.

samohláska *i* sa uprednostňuje v matričných zápisoch napríklad v pomerne populárnom mene *Timea*. Slovenská spisovná podoba *Timea* (710) je menej frekventovaná ako variant *Timea* (2542) s krátkym *i*.

S. Ondrejovič (2000, s. 67) na základe výskumu výslovnosti rodných mien medzi poslucháčmi 2. ročníka Fakulty masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave uviedol, že vo väčšine prípadov bola relatívna jednotnosť, resp. smerovanie k jednotnej výslovnosti, avšak v niektorých prípadoch bola disperzia v uvádzaní výslovnosti pomerne značná, napr. v menách *Aladín – Aladin, Augustín – Augustin, Augustína – Augustina*. Tieto mená sú dosť zriedkavé, napríklad za roky 2006 – 2015 sa v matrikách nevyskytol ani jeden *Aladín* či *Aladin* a ani *Augustina*, pričom *Augustíny* boli 3, *Augustínov* bolo 36 a *Augustinovia* boli 3. Pri výslovnosti typu *Adrian* (29 %) – *Adrián* (71 %) však vo výskume S. Ondrejoviča značne prevažovala podoba s dlhým *á*, pričom toto meno je stále pomerne populárne. Oficiálna slovenská podoba *Adrián* má v matrikách 2568 zápisov, ale podoba s krátkym *a* už len 653 zápisov, čo potvrdzuje aj výsledok výskumu výslovnosti S. Ondrejoviča. Podobná situácia je pri stále pomerne populárnych menách *Sebastián* (5302) – *Sebastian* (1664) alebo *Sára* (4559) – *Sara* (598). V oboch prípadoch prevažujú spisovné slovenské podoby, ale pomerne časté sú aj podoby s krátkym *a*. V prípade mena *Daša* (105) – *Dáša* (157) môže byť vyššia frekvencia podoby s dlhou hláskou *á* ovplyvnená českou podobou *Dáša*. Podľa zápisov iných mien je zase tendencia skôr používať varianty s krátkou samohláskou, napr. *Juliána* (89) – *Juliana* (489), *Oskár* (71) – *Oskar* (466), *Artúr* (44) – *Artur* (261). Pri najviac frekventovaných rodných menách navrhujeme kodifikovať buď dvojtvary, t. j. podoby s krátkou i dlhou samohláskou, prípadne tie, ktoré sú frekventovanejšie v matrikách, korpusoch i v komunikácii.

2.2.2. Inojazyčné varianty základných (neutrálnych) rodných mien

Jednotlivé rodné mená sa v minulosti i dnes rozšírili aj do iných jazykov a každý z nich si ich určitým spôsobom prispôbil svojim vlastným hláskovým, gramatickým a pravopisným potrebám, napr. starozákonné hebrejské meno *Jakaqóbh* s pôvodným významom „držiaci sa za päť“ alebo „druhorodený“ má v slovenčine spisovnú podobu *Jakub*, staršia podoba bola *Jákob*, latinčina používala podobu *Jacobus*, do nemčiny, dánčiny a švédčiny sa adaptovalo v pravopisnej podobe *Jakob*, do francúzštiny *Jacob* i *Jacques*, do angličtiny *Jacob*, *Jack* i *James*, do taliančiny *Giacobbe* i *Giacomo*, do španielčiny *Jacov*, *Jacobo*, *Jaime*, *Jago*, *Diego*, do portugalčiny *Diego*, do maďarčiny *Jakab*, *Jákob*, *Jákó*, *Jakus* i *Kabos*, do ruštiny *Jakov*¹² atď. Vplyv na ustálenie určitej pravopisnej podoby alebo podôb v tom-ktorom jazyku

¹² Inojazyčné pravopisné varianty rodných mien sme čerpali z odborných publikácií M. Majtána a M. Považaja (1998), M. Knappovej (2017) a J. Ladóa (2004).

mal, samozrejme, aj sprostredkujúci jazyk, prostredníctvom ktorého sa rodné meno do určitého jazyka dostalo.

Inojazyčné ekvivalenty majú aj slovanské mená, ktoré sa rozšírili aj do neslovanských jazykov, napr. meno *Stanislav* s pôvodným významom „upevni slávu“, „staň sa slávnym (bojovníkom)“ má túto podobu nielen v slovenčine, ale aj v češtine, ruštine, bulharčine, ukrajinčine, srbčine a v chorvátčine; v poľštine *Stanislaw*, v latinčine *Stanislaus*, v maďarčine *Szaniszló*, v nemčine *Stanislaw* i *Stenzel*, v angličtine *Stanislaus* i *Stanislas*, vo francúzštine *Stanislas*, v litovčine *Stanislovas*, v španielčine *Estanislao*, v taliančine *Stanislao*, v rumunčine *Stanislau* atď. Pravopisnú správnosť inojazyčných ekvivalentov rodných mien si možno overiť v príručke M. Majtána a M. Považaja (1998), ale napríklad aj v aktualizovanom zozname českých spisovných podôb rodných mien M. Knappovej (2017a), v ktorom sa tiež uvádzajú aj pravopisne správne rôzne inojazyčné ekvivalenty.

Slovenské matriky poskytujú zaujímavý materiál, ktorý do určitej miery odzrkadľuje súčasný stav v pomenovaní a poukazuje na jeho ďalší vývin a smerovanie, popularitu či obľúbenosť pravopisných variantov v úradnej sfére. Poukazuje aj na to, akých chýb sa matrikári najčastejšie dopúšťajú a s akými pravopisnými problémami sa stretávajú. Správne podoby týchto rodných mien si zamestnanci matrik overujú aj na internetových stránkach so zoznamami rôznych mien a často aj s výkladom ich pôvodu a priradenia mena k pohlaviu. Niektoré tieto stránky nemusia poskytovať spoľahlivé údaje, hlavne ak neobsahujú zoznam relevantnej odbornej literatúry, z ktorej sa čerpal. Pravdepodobne aj dôsledkom overovania si mien v takýchto nedôveryhodných internetových zdrojoch sa zapísali aj neexistujúce inojazyčné varianty rodných mien, ktoré nie sú známe z európskych jazykov, napr. *Denniz* (2), *Yann* (7).¹³

Niektoré inojazyčné ekvivalenty sa stali takmer rovnako frekventované a populárne ako ich už dlhodobo zdomácnené slovenské podoby, v niektorých prípadoch aj frekventovanejšie. Na základe frekvencie mien sme vybrali niekoľko príkladov. Vo väčšine prípadov ide v daných jazykoch o správne oficiálne pravopisné (grafické) podoby. Napríklad *Nikolas* (2637) je síce adaptovaná francúzska podoba mena *Nicolas*, ale zároveň aj slovenský pravopisný variant mena *Mikuláš* (206), pričom v mat-

¹³ V určitých prípadoch môže ísť aj o menej známe pravopisné podoby v niektorých hlavne mimoeurópskych jazykoch alebo o snahu rodičov či už slovenskej národnosti, alebo inej národnosti, resp. cudzincov vymyslieť originálnu pravopisnú podobu mena svojho dieťaťa. Nemožno vylúčiť, že rodičia doniesli potvrdenie zastupiteľského úradu štátu, v ktorom existuje takáto pravopisná podoba. Treba brať do úvahy fakt, že pri niektorých zápisoch rodných mien môže ísť o oficiálne uznávaný prepis mena z iných jazykov a grafických sústav. V niektorých (zvlášť mimoeurópskych) štátoch zápisy mien do matrik nie sú úradne regulované, resp. nie sú dostatočne úradne regulované, t. j. takmer neexistujú predpisy pre výber rodného mena, napr. v Anglicku, v USA, v Austrálii, na Novom Zélande (porov. Knappová 2017a, s. 54). Takéto netypické zápisy majú v slovenských matrikách zatiaľ len nízku frekvenciu, a preto nateraz nie je potrebné sa nimi bližšie zaoberať.

rikách je pomerne frekventovaná francúzska a aj anglická či nemecká pravopisná podoba *Nicolas* (1324). Len ojedinelé sú iné podoby, napr. angl. *Nickolas* (3) a azda pokus o zápis maďarskou grafikou *Nikolasz* (3), pretože spisovná maďarská podoba je *Miklós*. Hoci rodné meno *Sára* (4459) je stále veľmi populárne, vzrastá popularita podoby *Sarah* (1172), ktorá je zaužívaná napríklad v angličtine alebo vo švédčine. Domáce verzus inojazyčné pravopisné podoby sú na rôznych stupňoch popularity napríklad v týchto rodných menách: *Viktória* (8542) – angl., švéd., dán., rum., špan. *Victoria* (420), *Vanesa* (4930) – angl., franc., nem., švéd., tal. *Vanessa* (1503), *Kristián* (3963) – rus., dán. *Christian* (336).

Obzvlášť populárne sú niektoré inojazyčné pravopisné varianty so zdvojenými spoluhláskami v ženských rodných menách, napr. *Ema* (6917) – *Emma* (4006), *Ela* (1204) – *Ella* (1264), *Nela* (5504) – *Nella* (982), ktoré sú osamostatnenými neutrálnymi rodnými menami. Podoby ako *Ela*, *Nela*, ktoré v minulosti mali iba status domáckych mien, vznikli tzv. haplológiou z úradných dlhých podôb mien, t. j. vynechaním hlások alebo celých slabík, pričom formy s dvoma *-ll-* sa pokladali za nenašské, maďarské (Mazúr 1943). Tieto tvary sa vo všeobecnosti vytvorili buď skrátením základnej neutrálnej podoby mena, alebo zriedkavejším spôsobom z koncovej časti (slabiky alebo slabík), napr. aj *Jakub* > *Kubo*, hoci zvyčajne sa domácke podoby tvoria skrátením mena (*Katarína* > *Kata*). Môže ísť aj o adaptáciu už skráteného cudzieho mena do slovenčiny. Zvýšená módnosť zápisov so zdvojenými spoluhláskami môže byť motivovaná snahou urobiť meno exkluzívnejšie zapísaním cudzím pravopisom. Ďalším dôvodom môže byť snaha krátke jednoslabičné meno predĺžiť aspoň prostredníctvom grafickej podoby. Pri rodných menách, ku ktorým sa pôvodne vytvorili ako ich domácke skrátené podoby, je tendencia zapísať ich cudzojazyčný variant so zdvojenou spoluhláskou zriedkavá, napr. *Gabriela* (833) – *Gabriella* (41), *Petronela* (358) – *Petronella* (3).

Spisovné ženské podoby rodných mien sa v slovenskom jazyku tvoria od mužských podôb prechýľovaním, t. j. pridaním koncového *-a*, napr. *Daniel* > *Daniela*, *Ján* > *Jana*, *Stanislav* > *Stanislava* a skloňujú sa podľa ženských vzorov *žena* a *ulica*. Pridaním koncového *-a* sa tvoria aj slovenské spisovné podoby ženských rodných mien od cudzích ženských mien zakončených na spoluhlásku, napr. *Dagmar* > *Dagmara*, *Miriam* > *Miriama*, *Ester* > *Estera*.¹⁴ Takéto podoby ženských rodných mien vyplynuli zo systému slovenčiny ako flektívneho jazyka a z vývinu a tradície tvorenia domácich ženských mien a ich fungovania v živom úze, v neúradnej, neoficiálnej komunikačnej sfére (porov. Blanár 2002a, s. 14). Niektoré slovenské spisovné ženské rodné mená boli v minulosti kodifikované so

¹⁴ Osobitnú skupinu tvoria ženské mená, ktoré už vznikli s koncovým *-a*, t. j. propriálizovali sa apelatíva, ktoré už tak boli zakončené (lat. *liliana* > *Liliana*), príp. je to jedna z možností ich utvorenia v cudzom jazyku.

zakončením na spoluhlásku, napr. *Ingrid, Miriam, Dagmar*, ale veľmi živo sa pociťoval pri nich cudzí pôvod, navyše sa takéto rodné mená neskloňujú, čo je v rozpore so zákonitosťami slovenčiny, preto sa kodifikovali s príponou ženských rodných mien *-a* (porov. Buffa 1967; Považaj 1980, s. 296). Obidve podoby ženských mien sú ako slovenské spisovné podoby kodifikované iba ojedinele, napr. *Rút* i *Rúta, Manon* i *Manona*. Pravopis ženských rodných mien sa z tohto hľadiska doposiaľ nezmenil a ženské rodné mená zakončené na spoluhlásku sa považujú za inojazyčné ekvivalenty domácich spisovných podôb ženských rodných mien. Napriek tomu sa niektoré z nich stali populárnejšie, napr. do matrik sa podoba *Miriam* zapísala 1455-krát a domáca podoba *Miriama* 238-krát, ďalej porov. napr. *Karin* (2941) – *Karina* (353), *Vivien* (2216) – *Viviána* (27). Naskytá sa otázka, či naozaj ako nesklonné fungujú aj v hovorenej komunikácii. Je možné, že používatelia v snahe zaradiť ich do slovenskej paradigmy okrem tvarov nominatívu skloňujú ich tak, ako keby základný tvar mali zakončený na samohlásku *-a*, prípadne pri ich používaní v bežnej neoficiálnej či polooficiálnej komunikácii radšej zvolia ich domáce podoby so zakončením na *-a* (napr. namiesto *Miriam* používajú *Mira, Mirka*), ktoré sa dajú bez problémov skloňovať. Ako variantné spisovné základné podoby so spoluhláskou na konci popri niektorých ženských rodných menách so zakončením na *-a* má napríklad aj čeština (*Miriam, Miriama* i *Mirjam, Karin* i *Karina*), v ktorej oficiálne spisovné podoby ženských rodných mien zakončených na spoluhlásku majú dlhšiu tradíciu (Harvalík – Valentová 2021).

V mnohých prípadoch badať snahu, či už pracovníka matriky alebo rodiča, nejakým spôsobom pravopisne (graficky) adaptovať cudzojazyčné rodné meno alebo inojazyčný variant mena do slovenčiny hlavne v prípadoch, ak im nie je známa jeho slovenská zdomácnená podoba alebo ju nemá. Do matrik sa zapísali aj pravopisné podoby, ktoré zodpovedajú žiadnej inojazyčnej podobe. Napríklad pomerne častá je podoba *Matias* (1028), ktorá nezodpovedá žiadnemu pravopisnému variantu mena *Matúš* v iných jazykoch. Podobu *Matias* neschválila ako slovenskú spisovnú podobu žiadna kodifikačná autorita, dokonca ju nezachytáva ani *Slovník súčasného slovenského jazyka* (Jarošová 2015). Pri niektorých inojazyčných podobách by teoreticky mohlo ísť o cudzích štátnych občanov alebo občanov s inou ako slovenskou národnosťou, ale napr. latinský tvar *Mathias* sa zapísal len osobám s jedným rodným menom až 684-krát, český variant *Matyáš* 271-krát, taliansky *Matteo* je zapísaný 165-krát a niektoré varianty majú frekvenciu aj okolo 50.

2.2.3. Nové cudzie rodné mená a ich adaptácia do slovenčiny

Možno povedať, že od poslednej kodifikácie a posledného vydania zoznamu domácich spisovných podôb neutrálnych rodných mien v knihe M. Majtána a M. Považaja (1998) uplynulo viac ako 20 rokov. V dôsledku vzrastu zmiešaných man-

želstiev, väčšej imigrácie cudzincov, ale aj množstva nových dostupných filmov, seriálov a televíznych relácií zahraničnej produkcie sa za tento čas dostalo na Slovensko veľa ďalších cudzích rodných mien. Niektoré sú v súčasnosti veľmi módne. Aj keď viaceré z nich by po formálnej stránke vyhovovali slovenskému pravopisnému systému, v zozname domácich rodných mien sa nenachádzajú. Z tých, ktoré sú v matrikách najfrekventovanejšie, ale nie sú v zozname, sa väčšej či menšej popularite tešia napríklad mená *Zara* (1003), *Kiara* (890), *Noel* (535), *Tiffany* (190), *Liam* (147). Do zoznamu by sa mohli doplniť aj niektoré najfrekventovanejšie maďarské mená, u ktorých by sa dalo predpokladať, že už pomenúvajú nielen občanov maďarskej národnosti, napr. *Levente* (293), *Boglárka* (222), *Zsolt* (229), *Ákos* (199), *Csaba* (191). Novým cudzím menám, ak sa zaradia do zoznamu slovenských domácich podôb, by sa mohla utvoriť slovenská pravopisná (grafická) podoba.

Pre niektoré jazyky sú typické tzv. dvojité¹⁵ rodné mená, ktoré sa píše so spojovníkom bez medzier a chápu sa ako jedno rodné meno, napr. vo francúzštine sú to mená ako *Jean-Paul*, *Jean-Marc*, *Diane-Emilie*, novšie *Bernard-Yves*, *Line-Madeleine*, v taliančine *Marie-Stella*, *Stella-Marie*, v nemčine *Johannes-Maximilian*, *Bianca-Isabel* a i. O ich vzniku písala napr. M. Knappová (2017a, s. 69 – 72). K menu sa spojovníkom pripojilo ešte meno svätca, ktoré malo rozlišovacia funkciu. Tento typ mien sa vyskytuje najmä v germánskych a románskych jazykoch. Vo francúzštine najčastejšie ako prvé bolo meno svätca a k nemu sa pripojilo ďalšie, neskôr sú doložené aj také dvojité mená, v ktorých nebolo svätecké meno. V taliančine a v nemčine sa mnohé píše ako zložené mená bez spojovníka (*Gianfranco*, *Elisanna*; *Kalrheinz*, *Heidemarie*). Vo všeobecnosti v tomto type vlastných mien sa spojovník používa na vyjadrenie zlučovacieho vzťahu (porov. Dvonč 2001, s. 46). Pre spájanie takýchto rodných mien v jazykoch, v ktorých sa používajú, platia určité jazykové pravidlá. Dvojité alebo podľa termínu M. Knappovej zdvojené rodné meno musí vychádzať z jednotného jazykového, t. j. tvaroslovného, pravopisného a výslovnostného systému (Knappová 2017a, s. 69 – 72). Niektoré z týchto mien, ktoré sa prebrali v minulosti aj do slovenčiny, sa tiež píše ako jedno slovo bez spo-

¹⁵ M. Knappová (2017a, s. 69 – 72) použila termín *zdvojené rodné meno*, príručka slovenskej onomastickej terminológie (Svoboda a kol., 1983, s. 206) odporúča v češtine termín *podvojně vlastné meno*, pre slovenčinu *dvojité vlastné meno* (prov. aj priezviská *Meliš-Čuga*, *Rázusová-Martáková*, miestne názvy *Šaštín-Stráže*, *Frýdek-Místek*). Termín *zložené vlastné meno* pre tento typ použil L. Dvonč (2001) a uviedol sa aj v PSP (2013, s. 111) v časti pri pravidlách o písaní spojovníka. *Za zložené vlastné mená* sa v onomastickej terminológii pokladajú *kompozitné vlastné mená* (Svoboda a kol. 1983, s. 193), napr. rodné mená ako *Stanislav*, *Miroslav* a pod., ale podoby *Jean-Paul* sa ako príklady pri tomto termíne neuviedli. L. Dvonč (1962) v starších prácach používal, pravdepodobne pod vplyvom češtiny, pre tento druh vlastných mien termín *podvojně vlastné mená*. Sám upozorňoval na rozdiel medzi *podvojným* a *zloženým* vlastným menom (Dvonč 1966) aj v súvislosti s rozdielnym pravopisom. *Dvojité, podvojně či zdvojené vlastné mená* by však bolo možné chápať ako druh *zložených, kompozitných vlastných mien*.

jovníka (*Annamária*). Dvojité mená nemajú v slovenčine a ani v ostatných slovanských jazykoch tradíciu, preto sa v rámci slovanských antroponymických systémov zväčša nové nevytvárajú, iba sa preberajú z cudzích jazykov. Podľa M. Knappovej (2017a, s. 71) do českých matrik nie je možné zapísať napríklad dvojité meno utvorené z novogréckych mužských mien *Apostolos* + *Panajotis*, pretože v gréčtine sa takéto mená netvorila, nedajú sa spojiť ani akékoľvek české mená, ani jedno české a druhé cudzie, napr. *Matej-Charles*. V našich matrikách sa vyskytli napríklad tieto dvojité rodné mená: *Anna-Mária* (4), aj v pravopisných podobách *Anna-Maria* (5), *Anna-Marie* (2), *Anne-Marie* (1), ďalej napr. mená *Ella-Jane* (2), *Laura-Sophie* (2), iba raz sa vyskytli mená ako *Abescha-Jozef*, *Agnesa-Barborka*, *Božena-Zlatica* a i. Podľa akých kritérií sa riadia naši matrikári pri zápise tohto druhu rodných mien, nie je známe. Na rozdiel od zložených mien bez spojovníka sa podľa K. Sekventa (2002, s. 53) skloňujú obidve časti rodného mena (*Jean-Paula*, *Jeanovi-Paulovi*) a z obidvoch častí sa tvoria aj posesívne adjektíva (*Jeanov-Paulov*, privlastňovanie genitívom *Reného-Henriho*). Samozrejme, nesklonné rodné meno, ak je súčasťou dvojitého mena, sa nesklonuje.¹⁶

Väčšina na prvý pohľad nových cudzích mien sú napriek všetkému len inoajazyčné ekvivalenty rodných mien, ktoré už majú svoje slovenské podoby. Niekedy sa zapísali neexistujúcim, vymysleným pravopisom. Netypický pravopis mohol vyplynúť aj z iného ako slovenského prepisu z rôznych jazykov a ich grafických sústav (*Marushka*, *Misha*, *Sashka*) alebo zo snahy pravopisne adaptovať do slovenčiny podľa výslovnosti cudzie rodné meno, ktoré nie je v zozname slovenských spisovných podôb rodných mien (*Džastin*). Menšiu frekvenciu majú aj rozličné africké a ázijské mená, napr. vietnamské mužské i ženské meno *Ha* (7), čínske ženské meno *Lu* (2), japonské ženské meno *Fujiko* (1). Zriedkavé sú domorodé africké mená, napr. mužské meno *Ikenna* (1) či ženské meno *Zarina* (2). Pri týchto menách je pravdepodobné, že ide o deti cudzincov či zo zmiešaných manželstiev. Arabské mená *Mohammed* (8), *Mehmet* (8) či *Ibrahim* (7) sa k nám mohli dostať prostredníctvom migrantov, ale mohlo by ísť aj o slovenské deti, pričom motivantmi sú napríklad populárne turecké seriály. Vo funkcii mena sa zapísalo aj priezvisko, napr. *Lennox* (3) – asi podľa známej speváčky a hudobníčky Annie Lennox, a geografické názvy ako *Brooklyn* (4) a *Prešov* (3). Takéto mená by sa nemali občanom slovenskej národnosti zapisovať napriek tomu, že geografické názvy vo funkcii rodných mien sa môžu použiť v niektorých krajinách ako USA, kde nie sú výraznejšie právne obmedzenia zápisov mien do matrik. Vplyv literárnych, filmových a seriálových postáv, hercov, spevákov a iných populárnych alebo slávnych osobností vidno napríklad na menách ako *Šeherezáda* (13), *Milágros* (6) či *Shakira* (3).

¹⁶ Bližšie ku skloňovaniu jednotlivých typov porov. Sekvent (2002).

3. CUDZOJAZYČNÉ RODNÉ MENÁ V OSOBNÝCH MENÁCH KONKRÉTNÝCH OSOBNOSTÍ A ICH PRAVOPIS

Mnohé podoby cudzích rodných mien konkrétnych známych a významných osobností spoločenského života sa dlhodobým používaním adaptovali a používajú sa ich slovenské ekvivalenty. Ide o osobné mená (rodné mená, ale aj priezviská) najmä historických osobností ako napr. *Cristofa Colombo* (lat. *Christophorus Columbus*) – *Krištof Kolumbus*.

Vo všeobecnosti sa však zachováva pravopis cudzojazyčných mien osobností spoločenského života. V PSP (2013, s. 29) sa uvádza, že nezdômacnené rodné mená cudzieho pôvodu sa používajú v pôvodnej inojazyčnej pravopisnej podobe predovšetkým v nezdômacnených osobných menách ako *Johann Wolfgang Goethe*, *Ludwig van Beethoven*, *Jerzy Kuryłowicz* a i. Pravopisné problémy sa týkajú predovšetkým ich grafických zápisov.

Podľa PSP (2013, poznámka na s. 40) sa z typografických dôvodov (na zjednodušenie pri výrobe novín a popularizačných časopisov alebo pre nedostatok niektorých typov v tlačiarňach) pripúšťa možnosť používania namiesto cudzích písmen s odlišnými diakritickými znamienkami domáce písmená podľa výslovnosti alebo pôvodné písmená bez cudzích diakritických znamienok. Z uvedeného vyplýva, že napríklad aj v rodných menách sa namiesto poľskej grafémy **ł** môže písať **l** (*Władysław* – *Wladyslaw*, *Włodzimierz* – *Wlodzimierz*), namiesto nórskej a dánskej grafémy **ø** sa môže písať **ö** (*Bjørnstjerne* – *Björnstjerne*). Vynechávanie diakritických znamienok a špeciálnych znakov umožňuje síce zjednodušenie zápisov grafém, ale viacerí jazykovedci poukázali na to, že takéto zápisy vo všeobecnosti aj v iných druhoch vlastných mien sú nekorektné, chybné a prispievajú k zvyšovaniu variability, k nedorozumeniam a neistotám v bežnej komunikácii. Na problematiku takéhoto prepisu grafém v pomenovaniach srbských, chorvátskych, macedónskych a bosniackych reálií kriticky upozorňoval už M. Dudok (2002). Napríklad v slovenčine nezdômacnené srbské rodné meno *Ђорђе* by sa malo prepisovať ako *Djordje* (porov. prepis v PSP, s. 82), nie nahrádzať srbskú grafému **ђ** podľa výslovnosti slovenským písmenom **ď** (*Džordže*). J. Wachtarczyková (2010, s. 203; 2017, s. 201) uviedla príklad priezviska poľského politika *Lecha Wałęsu*, ktoré takýmto zjednodušením grafém **ł**, **ę** v novinovom nadpise *November oslávime s Walesom* spôsobuje už nadlimitnú chybovosť a čitateľ môže toto vlastné meno spájať s názvom krajiny *Wales* alebo s osobným menom *Jimmy Wales* (jeden zo zakladateľov Wikipédie), nie s priezviskom uvedeného poľského politika. Aj napriek tomu, že sa v PSP (2013) v poznámke na s. 40 uviedlo, že ak by písanie bez diakritického znamienka viedlo k chybnému výslovnosti, dáva sa prednosť písaniu podľa výslovnosti, nie písaniu s jednoduchým vynechaním diakritického znamienka (*Oseka* – *Osenka*, nie *Oseka*), takýto prístup sa nemusí vždy uplatňovať. Prepis

podľa výslovnosti sa pripúšťa v prípadoch, ak by u nás zachovanie pôvodného spôsobu písania mohlo viesť k nesprávnej výslovnosti. Možnosť nahrádzania cudzích grafém s odlišnými diakritickými znamienkami alebo neuvádzanie diakritických znamienok je však v rozpore s inštrukciou, ktorá odporúča zachovávať pôvodnú pravopisnú podobu nezdomácnených cudzích vlastných mien, t. j. zachovávať pôvodné grafémy (PSP 2013, s. 38 – 39). Podoby s takto nahradenými grafémami nemusia byť vždy v súlade s adekvátnym prepisom z iných grafických sústav (PSP 2013, s. 76 – 91).

Hoci autori *Praktickej pravopisnej príručky* (Ripka – Imrichová – Skladaná 2008, s. 70) uviedli príklady vlastných mien, v ktorých je možné cudzie grafémy nahradiť slovenskými podľa výslovnosti, skonštatovali, že súčasné vybavenie moderných počítačov umožňuje korektne (v pôvodnej podobe) písať všetky cudzie vlastné mená. Na druhej strane zanedbávanie diakritických znamienok a dištingívnych cudzích grafém je súčasný trend nielen v slovenskej neoficiálnej písomnej komunikácii hlavne vo virtuálnom priestore, ale je problémom napr. aj v poľskom diskurze (Wachtarczyková 2017, s. 202). Napriek tomu sa prikláňame k názoru, že pôvodné cudzie grafémy a diakritické znamienka v cudzích neadaptovaných osobných menách, ale aj v iných druhoch vlastných mien by sa mali zachovávať aspoň v oficiálnych textoch. Ak je potrebný prepis nielen rodných mien, ale aj iných vlastných mien z iných grafických sústav, mal by byť v súlade s návodmi prepisov uvádzanými v PSP (2013). V súčasnosti už neobstoí odôvodnenie, že uviesť cudzie grafémy nie je možné z typografických dôvodov, preto by sa poznámka v PSP (2013) na s. 39 mala upraviť.

4. DOMÁCKE (HYPOKORISTICKÉ) RODNÉ MENÁ

4.1. CHARAKTERISTIKA A POUŽÍVANIE

Domácke (hypokoristické) rodné mená sú rozličné typy skrátených, deminutívnych a maznavých podôb základných neutrálnych rodných mien, ktoré sú stylisticky príznakové, expresívne, vyjadrujú určitý citový vzťah (zväčša kladný) a používajú sa v rodinnom a dôvernom styku. Domácke rodné mená nemajú status základnej neutrálnej podoby a nemožno ich zapisovať do matrik. V rámci národného jazyka sa môžu rozlišovať spisovné a nespisovné (nárečové, slangové) podoby domáckych rodných mien (Majtán – Považaj 1998, s. 272). Tieto podoby majú svoje zemepisné areály, napr. zsl. *Tono*, strsl. *Tóno*, vsl. *Toňo*, vsl. *Marča*, *Mižo*, a v literárnych dielach sa môžu využívať na lokálne zaradenie postáv (Blanár 2002a, s. 13). Príznakové podoby rodných mien vo verejnej komunikácii niekedy používajú najmä spisovatelia, umelci a pod., napr. *Janko Jesenský*, *Milo Urban*, *Vašo Patejdl* (Majtán – Považaj 1998, s. 272). Takisto ako ich základné neutrálne podoby môžu byť domáce a cudzojazyčné. Zoznam najčastejších slovenských domáckych podôb rodných mien

obsahuje osobitná kapitola knihy M. Majtána a M. Považaja (1998, s. 330 – 342) a nachádzajú sa aj pri jednotlivých neutrálnych podobách. V limitovanom rozsahu sa uvádzajú pri základných podobách aj v *Slovníku súčasného slovenského jazyka* (Jarošová – Buzássyová 2006, s. 14, porov. napr. meno *Amália* na s. 114). Napríklad v češtine pravopis domáckych podôb rodných mien nie je kodifikovaný, preto ich pravopisná podoba závisí od pisateľa (porov. odpovede z jazykovej poradne Ústavu pro jazyk český^[2]).

Domáce podoby rodných mien sú jedným z produktívnych zdrojov pre rozširovanie zoznamu základných podôb mien. Mnohé z nich predovšetkým častotou používania stratili príznak expresívnosti, familiárnosti, čím nadobudli charakter oficiálneho neutrálneho mena a zaradili sa do zoznamu základných spisovných slovenských podôb rodných mien, napr. *Alex, Broňa, Luba, Miloš, Radko, Radka, Slávo, Tina*. Osamostatňovanie domáckych podôb rodných mien vyplýva aj z toho, že v súčasnosti prevláda tendencia dávať kratšie, spravidla dvojslabičné mená na úkor viacslabičných (Považaj, 1980, s. 296). Prehodnocovanie domáckych rodných mien na neutrálne sa zvyčajne robí na základe sociolingvistického výskumu (porov. napr. Považaj 1983, Knappová 1980).

Napriek tomu, že domácku podobu rodného mena, ktorá sa ešte neosamostatnila a nestala oficiálnou neutrálnou podobou, podľa zákona dieťaťu nemožno dať, v matrikách sa vyskytli napr. aj takéto zápisy: *Edo* (10), *Dano* (4), *Mirko* (9), *Dorotka* (130) i *Dorka* (47), *Magdalénka* (4). Zvyčajne išlo najmä o ženské deminutívne podoby mien. Keďže frekvencie sú zväčša nízke, predpokladáme, že ide o chybné zápisy a uvedené podoby mien nemajú v skutočnosti tendenciu stať sa základnými neutrálnymi rodnými menami.

Niektoré hypokoristické podoby cudzojazyčných mien, ktoré sa u nás nechápu ako samostatné základné neutrálne mená, v inom jazyku alebo krajine sa takto hodnotiť môžu, resp. zákony v týchto krajinách umožňujú zápis aj domáceho rodného mena. Preto ak rodičia majú potvrdenie zastupiteľského úradu cudzieho štátu, že použitie takejto formy mena je v súlade s tradíciou štátu, kde je takéto meno obvyklé, mohlo sa dieťaťu zapísať do slovenskej matriky. Napríklad v srbčine sú oficiálne základné rodné mená *Darina* i *Darinka*. Cudzia domácka podoba *Lilly* (291) mena *Liliana* sa zaznačila aj v iných pravopisných variantoch, napr. *Lily* (110), *Lilli* (5). Za osamostatnenú základnú slovenskú podobu sa pokladá pôvodne domácka podoba tohto mena *Lila*. Určité domáce podoby sú v matrikách pomerne frekventované, napr. *Mia* (1790) – domácka podoba mena *Mária*, *Lara* (1023) – domácka podoba mena *Larisa*, *Janka* (701) – domácka podoba mena *Jana*. Navrhujeme preto znovu urobiť sociolingvistický výskum, na základe ktorého by sa niektoré frekventované hypokoristiká prehodnotili na základné podoby.

4.2. PRAVOPISNÉ PROBLÉMY DOMÁCKYCH MIEN

Niektoré typy najmä cudzojazyčných skrátenej podôb, ktoré sa utvorili skrátením základných alebo deminutívnych podôb rodných mien, pričom niektoré z nich sa už môžu hodnotiť v určitých krajinách aj ako základné neutrálne podoby, sa oproti minulosti častejšie používajú v bežnej komunikácii, hoci ich vžitosť môže byť generačne diferencovaná. Pravopisný problém nastáva jednak pri ich písomných záznamoch, jednak pri tvorení derivátov.

Pri ich zápisoch sa v jazykovej praxi používa variantný pravopis. Ide predovšetkým o typy ženských i mužských mien zakončených na *-i*, *-y*, v ktorých sa možno stretnúť s obojakým pravopisom (*Kati/Katy*, *Zuzi/Zuzy*, *Roni/Rony*, *Edi/Edy*). Tieto typy mien sa zvyčajne používajú pri oslovení. Niektoré môžu označovať ženského i mužského nositeľa, napr. *Viky/Viki*, *Deny/Deni*. Podľa M. Majtána a M. Považaja (1998, s. 273) cudzie podoby domáckych mien s príponami nevyhovujúcimi zákonitostiam slovenského jazyka, ako napr. *Đuri*, *Janči*, *Karči*, *Laci*, *Katy*, *Mary*, *Klári*, sa zo spisovnej normy vymykajú. Spisovné domáce skrátenej podoby mužských rodných mien sa najčastejšie končia samohláskou *-o* (*Jano*, *Jožo*, *Mišo*), ženských rodných mien samohláskou *-a* (*Kata*, *Zuza*, *Nela*), hoci sú produktívne aj iné prípony (bližšie Majtán – Považaj 1998, s. 272 – 274).

Napriek tomu, že typy s koncovou samohláskou *-i*, *-y* sa pokladajú za nespisovné, zväčša slangové podoby, ktoré sú typické skôr pre hovorenú komunikáciu, používajú sa v obmedzenej miere najmä v literárnych dielach a v neformálnych textoch alebo v písomnom styku pri súkromnej komunikácii, preto je potrebné sa ich pravopisom zaoberať. Navyše, ako sme už spomenuli, dôsledkom ich chápania ako základných neutrálnych podôb v niektorých krajinách sa môžu dostať aj do slovenských matrik, čím sa zvyšuje ich používanie nielen v neoficiálnej, ale aj v oficiálnej, úradnej písomnej komunikácii. Ak sa pred koncovým *-i* nachádza mäkká spoluhláska (*Janči*, *Laci*, čisto vokatívne tvary *Táni*, *Jani* [ň]), dáva sa, samozrejme, prednosť podľa výslovnosti. Pri predchádzajúcej tvrdej alebo obojakej spoluhláske sa zväčša uprednostňuje graféma *i*, ale podľa nášho názoru nemožno za chybné považovať ani podoby s grafémou *-y*. Problematické sú predovšetkým prevzaté cudzojazyčné skrátenej podoby, príp. inojazyčné podoby domácich skrátenej mien, ktoré môžu mať obidve pravopisné podoby podľa toho, z ktorého jazyka sa po pravopisnej stránke prevzali (porov. *Andy* i *Andi*, *Tony* i *Toni*). Podoby s grafémou *i* u nás môžu byť najmä maďarské pravopisné podoby. Variantný pravopis grafém *-i*, *-y* po tvrdých spoluhláskach v skrátenej typoch domáckych rodných mien (*Luki/Luky*) pripúšťajú aj pravidlá českého pravopisu (Pravdová – Svobodová 2013, s. 216), hoci písanie s grafémou *-i* sa považuje za základné a odporúča sa uprednostniť ho aj pred spoluhláskami *d*, *t*, *n* (*Rudi*). Autori pravidiel vychádzajú najmä z analógie pri tvorení skrátenej podôb zo zdobnenín, ktoré majú v deminutívnej prípone mäkké *-i-*, napr.

Stázička/Stázinka – Stázi, Tomík/Tomiček – Tomi (tamže). Takého riešenie by sme odporučili aj pre slovenčinu.

5. TVORENIE DEMINUTÍV A POSESÍVNYCH ADJEKTÍV OD CUDZÍCH A INOJAZYČNÝCH EKVIVALENTOV RODNÝCH MIEN

Pravopisné problémy vznikajú pri tvorení deminutív a posesív od slovenských i cudzojazyčných pravopisných podôb neutrálnych i domáckych rodných mien. Treba však podotknúť, že v niektorých prípadoch nejde o zdobneninu utvorenú príponou, ale o základnú podobu, napr. *Angelika* (z lat. *angelica* „anjelská“, nie je to deminutívum utvorené od mena *Angela* príponou *-ika*).

Z pravopisnej stránky sa ako problematické v jazykovej praxi javí tvorenie deminutív a posesívnych prídavných mien pomocou prípon *-inka, -ička; -in (-ina, -ino)* práve od tých mien, ktoré sú zakončené na tvrdé *y* ako *Netty, Nelly, Kitty*. O týchto typoch písal napríklad už J. Sabol (1966), keďže sa používali v tom čase najmä v literárnych prekladoch často v nesprávnych pravopisných podobách (*Nettyn, Nettynka*). Podľa J. Sabola (1966, s. 190 – 191) pravopis v týchto prípadoch súvisí s otázkou výslovnosti, pretože pred uvedenými príponami dochádza pravidelne k alternácii *t/t', d/d', m/ň, l/l'* i v slovách, a teda aj v menách cudzieho pôvodu (*Magdalénin* [magdaléňin]), preto treba predpokladať pre prípady mien ako *Netty* > *Nettin, Nettinka, Nettička* výslovnosť [neť'in, neť'inka, neť'ička]. Tieto nesklonné typy rodných mien pri odvodzovaní strácajú koncovú grafému *-y* a pripájajú sa k nim uvedené prípony. Podľa L. Dvonča (1976, s. 16) v týchto prípadoch nejde o prekryvanie morfému (koncového *-y* slovného základu *Netty* a začiatočného *-i* prípony), ale prípona sa pridáva k slovnému základu *Nett*.¹⁷ J. Jacko (1973) tiež odporúčal len podoby bez koncovej samohlásky základu, napr. *Mary – Marin, Kitty – Kittin*. Vynechanie kmeňovej samohlásky (aj *-e, -é, -o*) kládol do súvisu s fonologickými vlastnosťami v spisovnej slovenčine – na morfematickom švíku sa nestretajú dve samohlásky, preto napr. aj v prípade podôb *Anni, Anny* má posesívum podobu *Annin*.

Pri vypustení týchto pre slovenčinu ortograficky neprirodzených grafém sa však narúša základná hlásková (grafická) podoba rodného mena, ktorú možno chápať aj ako úradnú a záväznú, ak ide zároveň o neutrálnu podobu a môže byť zapísaná v matrike. Pri ponechaní koncového *y, i, ie, ey, ye* však vznikajú podoby s nezvyčajnou grafematickou kombináciou, preto napr. K. Sekvent (2002, s. 55) odporučil, ak sa pridáva privlastňovacia prípona *-in* k nesklonným ženským menám a vznikne prídavné meno s veľmi nezvyčajnou hláskovou podobou, pri privlastňovaní používať radšej základný tvar ženského mena, napr. *priateľ' Zoé* namiesto *Zoéin priateľ'*.

¹⁷ Pri derivátoch od priezvisk však odporučil koncové *-y* zachovať: *Škultéty – Škultétyčka* (bližšie Dvonč 1976).

Najnovšie sa k uvedenej problematike vyjadril M. Ološtiak (2018, s. 126 – 127), ktorý potenciálne podoby *Maryn, *Kellyn pokladá v zhode s L. Dvončom (1961) a J. Sabolom (1966) za nenáležité, keďže sa v nich neadekvátne redukuje sufix *-in*. Pripúšťa však variantnú ortografiu, ale s jednotnou výslovnosťou, pri ktorej sa zdvojené [ii] (jedno zo základu, druhé z formantu) zjednodušuje: *Mary* [meri] > *Maryin/Marin* [merin], *Kelly* [keli] > *Kellyin/Kellin* [kelin]. Podľa M. Ološtiaka (2018, s. 126) zachovanie koncového *-y* pred príponou môže síce oslabiť alternácie tvrdých a mäkkých spoluhlások (*Charity* [čeriti] > *Charityin* [čeritin], *Cindy* [sindi] > *Cindyin* [sindin]), pričom vynechanie hlásky *y* alternáciám nebráni (*Charity* [čeriti] > *Charitin* [čeriťin], *Cindy* [sindi] > *Cindin* [sind'in]), ale platí, že výslovnostná a písaná podoba nie sú od seba nevyhnutne závislé, ako uviedol napríklad v alternáciách typu *Samantha* > *Samanthin* [samant'in]. V internetovej jazykovej poradni JÚLŠ (<https://jazykovaporadna.sme.sk/q/6279/>) sa však pri privlastňovacích prídavných menách odporúčajú len podoby s vynechaním koncového *y*, *i* (*Dolly* – *Dollin*, *Kitty* – *Kittin*, *Nancy* – *Nancin*, *Mary* – *Marin*, *Lili* – *Lilin*).

Vo všeobecnosti v prípade zakončenia rodného mena na tzv. nemé *e* K. Sekvent (2002, s. 54) odporúčal len podoby typu *Bérénice* > *Bérénicin*, teda s jeho vynechaním. Podľa M. Ološtiaka (2018, s. 126) koncové nemé *-e* predovšetkým vo frekvencovaných menách končiacich vo výslovnosti na *t*, *d*, *n* (napr. *Jeanette* [žanet], *Charlotte* [šarlot]) pôsobí v privlastňovacích tvaroch neprirodzene a nadbytočne, preto ho odporučil nepísať (*Jeanettin* [žanet'in], *Charlottin* [šarlot'in]). V ostatných prípadoch na rozdiel od K. Sekventa počíta s variantnou ortografiou. V internetovej jazykovej poradni JÚLŠ¹³ sa odporúča zachovávať písanie koncového *e*, ak pri výslovnosti toto *e* nie je nemé (*Zoe* [zaui] – *Zoein*).

Ďalšou pravopisnou otázkou je, či sa má pri derivácii zachovávať pravopis zdvojenej spoluhlásky. Pri kodifikácii slovenských oficiálnych podôb rodných mien sa uplatňovala zásada, že nesmie byť rozpor medzi výslovnostnou podobou mena a jeho písanou, grafickou podobou (Považaj 1980, s. 297). Zdvojené spoluhlásky sa v slovenčine nevyslovujú, preto slovenské, ale aj niektoré inojazyčné spisovné podoby rodných mien ich vo všeobecnosti nemajú, napr. slov., čes., poľ. *Alan*, maď. *Alán*, angl. *Allan*, *Allen*; slov., čes. *Vanesa*, angl., franc., nem., švéd. a tal. *Vanessa*, maď. *Vanessza*. Ale ako sme už uviedli, niektoré inojazyčné varianty so zdvojenými spoluhláskami sú populárnejšie ako slovenské pravopisné podoby, napr. *Emma*, *Ella* oproti slovenským podobám *Ema*, *Ela*. V mene *Anna* sú síce dve spoluhlásky, ale preto, lebo sa aj vyslovujú. Ak sa toto rodné meno vyslovuje iba s jednou spoluhláskou *n* (*Ana*), ide o jeho domácku podobu. V niektorých prípadoch sú kodifikované v slovenčine dve základné podoby, napr. *Mariana* i *Marianna*.¹⁸ V niektorých typoch zložených mien pravdepodobne preto, že sa prevzali do slovenčiny dávnejšie

¹⁸ Toto ženské rodného mena sa vykladá ako zložené z mien *Mária* a *Anna*.

a meno *Anna* sa v nich už nepociťuje a nevyslovuje s dvoma spoluhláskami *n*, sa kodifikovala podoba iba s jednou spoluhláskou *n*, napr. *Anabela* (*Anna* a *Bela*). V zložených menách, kde sa meno *Anna* ešte pociťuje, kodifikovala sa podoba s dvoma *nn*, napr. *Annamária* (*Anna* a *Mária*). Od domácich podôb rodných mien sa pri tvorení zdobnených podôb jedna zo zdvojených spoluhlások vynecháva, napr. *Anna – Anka*, ale pri rodnom mene, kde sú možné dva varianty, a pri tvorení od inojazyčných ekvivalentov, sa možno stretnúť s dvojakým pravopisom, napr. *Marianka* i *Mariannka*, *Vanaska* i *Vanesska*. Keďže od mena *Anna*, ktoré tvorí druhú časť mena *Marianka*, *Mariannka*, sa tvorí zdobnenina *Anka*, aj deminutívna podoba by mala mať iba podobu *Marianka*, porov. odporúčanie jazykovej poradne JÚLŠ^[3]. Podľa tohto odporúčania je možné analogicky tvoriť aj ďalšie deminutíva tohto typu, napr. *Vanessa*, *Emma*, *Ella – Vaneska*, *Emka*, *Elka*. Keďže však aj inojazyčné podoby rodných mien sa v súčasnosti pokladajú za úradné, vo všeobecnosti by sa mohol aj ich pravopis a grafika zachovávať pri tvorení nielen deminutív i privlastňovacích prídavných mien utvorených slovenskými príponami. V prípadoch, kde sú napr. zdvojené spoluhlásky na morfológickom švíku pred deminutívnu alebo posesívnu príponou, mohli by sa pripustiť variantné podoby, napr. *Allan – Allanko*, *Allanov*, *Allankov*, *Vanessza – Vanesszka*, *Vanesszin*, *Vanesszkin*, ale *Vanessa > Vaneska* i *Vanesska*, *Vanisin* i *Vanessin*, *Vaneskin* i *Vanesskin*, *Charlotte > Charlotka* i *Charlottka*, *Charlottin*, *Charlottkin*. Obdobne ako napríklad aj J. Sabol (1966) či E. Dvonč (1976) by zachovali zdvojené spoluhlásky v derivátoch *Nettin*, *Nettinka*, *Nettička*, mali by sa zachovať aj v iných menách tohto typu, pretože sa tvoria zo slovných základov *Vanessz-/Vaness-*, *Charlott-* či *Nett-*. Zdvojené spoluhlásky ponechal aj M. Ološtiak (2018, s. 126 – 127) pri tvorení posesív: *Charlotte > Charlottin*, *Kelly > Kellyin/Kellin*.

6. ZÁSADY PÍSANIA VEĽKÝCH PÍSMEN V RODNÝCH MENÁCH

Písanie veľkých písmen vo vlastných menách patrí azda medzi najviac diskutované pravopisné javy. Rodné mená sa na prvý pohľad môžu zdať z tohto hľadiska ako bezproblémové druhy vlastných mien, napriek tomu jazyková prax ukazuje, že s niektorými typmi rodných mien a s ich derivátmi majú užívatelia jazyka problémy. Ponúkame preto prehľad ich písania s príkladmi, ktorý by mohol byť inšpirujúci aj pri aktualizácii, resp. modifikácii kapitoly o veľkých písmenách vo vlastných menách v PSP (2013, s. 50 – 58), a má presah aj do iných druhov antroponým.

6.1. PÍSANIE S VEĽKÝM ZAČIATOČNÝM PÍSMENOM

a) Rodné mená sa píšú s veľkým začiatočným písmenom, napr. *Pavol*, *Peter*, *Anna*, *Mária*. S veľkým začiatočným písmenom sa píšú nielen základné neutrálne rodné mená, ale aj ich domáce (hypokoristické) podoby. V kompozitných rodných

menách, ktoré vznikli spojením dvoch mien ako jedno slovo, napr. *Annamária* (*Anna* a *Mária*), *Anabela* (*Anna* a *Bela*), sa píše veľké písmeno len na začiatku, pretože ide o jedno zložené rodné meno. Už L. Dvonč (1966) upozornil na nesprávny pravopis mena byzantského historika *Pseudo-Maurikios*. Keďže nejde o dvojité meno (*Jean-Paul*), malo by sa správne písať ako jedno slovo bez spojovníka *Pseudomaurikios* podobne ako etnické a obyvateľské mená utvorené od vlastných mien typu *Nemadár*, *Exrakúšan*, *Protobulhar*, *Praslovan* či *Juhoameričan* (prov. PSP, s. 56). Pravdepodobne aj dôsledkom tohto upozornenia sa v súčasných PSP (2013, s. 55) uvádzajú v kapitole o písaní veľkých písmen aj mená *Antihamlet*, *Lžidimitrij* i *Pseudomaurikios*.

b) V typoch zložených dvojitých cudzích rodných mien, ktoré sa píše so spojovníkom a bez medzier, aj rodné meno za spojovníkom sa píše s veľkým začiatočným písmenom, napr. *Jean-Paul*, *Line-Madelaine*, *Marie-Stella*, *Johannes-Maximilian*.

c) S veľkým začiatočným písmenom sa píše privlastňovacie (posesívne) prídavné mená odvodené od rodných mien: *Jozef – Jozefov*, *Viktor – Viktorov*, *Mária – Máriin*, *Anna – Annin*.

d) Prímená, priezviská, otčestvá, ktoré vznikli z rodných mien, sa tiež píše s veľkým začiatočným písmenom, napr. *Benedik*, *Beňadik* > *Benedik*, *Beňadik*, *Benješ*, *Benata*, *Beňo*, *Benko*, *Benkovský* a i., *Peter* > *Peter*, *Petra*, *Peterec*, *Petrič*, *Petričko*, *Petruľa* a i. (prímená, priezviská), *Pavlovič*, *Pavlovna* (otčestvá) a aj rodinné mená odvodené od takýchto priezvisk, napr. *Benedikovci*, *Benešovci*.

e) Veľké začiatočné písmená majú aj neúradné (živé) rodinné mená utvorené od rodných mien alebo od priezvisk vzniknutých z rodných mien, ktorými sa pomenúva rodina ako celok (*Janovie*, *Janeje*, *Janových* a i.), resp. aj ak sú súčasťou neúradného (živého) osobného mena (*Stano Janových*, *Jano Martineje*), v ktorých poukazujú na príslušnosť, príbuzenský vzťah jednotlivca k rodine ako celku, alebo sú súčasťou mena domu (*Do Janových*, *Do Martineje*), príp. sa nimi poukazuje v neúradnej komunikácii na vlastnícky vzťah (*Janových* grunt, *Martineje* dom).

Rodné mená a ich uvedené deriváty sa s veľkým začiatočným písmenom píše, samozrejme, aj keď sú súčasťou iných druhov vlastných mien rôznych štruktúrnych typov (ostrov *Svätá Helena*, *Kostol sv. Jura*), či sú súčasťou lexikalizovaných spojení, združených pomenovaní, najmä odborných termínov, frazeologizmov, pranosť a pod. (*Kainovo znamenie*; *Achillova šľacha*, *Alzheimerova choroba*, *Sacherova torta*, *kostravec Júliin*, *paneväzda Adamova*; *najprv fara*, *potom Mara*). S malým začiatočným písmenom sa môžu písať v prípadoch apelativizovaných rodných mien (*tomáš*, *neveriaci tomáš* – „kto o všetkom pochybuje, pochybovač“).

Problematické písanie začiatočného písmena však môže byť napr. v tzv. neúradných (živých), resp. prezývkových etnonymách z rodných mien, napr. *Fric/fric*

(z nem. rodného mena *Fritz*) s významom „Nemec“, *Pepík/pepik* (z čes. hypok. rodného mena *Pepík*) s významom „Čech“, ktoré sa v slovníkoch i v jazykovej praxi uvádzajú rozlične. Tento problém však súvisí jednak vo všeobecnosti s nejednotným chápaním etnoným (ako vlastných mien alebo ako apelatív, resp. ako prechodnej vrstvy), ale aj s možnosťou chápania prezývkových etnoným nie ako vlastných mien, ale ako apelatívnych nadávok. Keďže etnonymá sa u nás chápu ako vlastné mená a píše sa z veľkým začiatočným písmenom, mal by sa tento pravopis zachovávať aj v živých etnonymách podobne, ako sa zachováva v ostatných neúradných osobných menách (živých menách, prezývkach).

Ďalší problematický pravopisný jav môže nastať v súvislosti s nepravými antroponymami (mytologickými mononymami, t. j. menami fiktívnych, mytologických bytostí), pri ktorých nie je vždy používateľom zrejmé, či ide o vlastné meno konkrétnej bytosti, alebo o apelatívne druhové označenie daných bytostí, napr. *Harpya/harpya*, pričom nemáme na mysli apelativizovaný výraz *harpya* s pejoratívnym významom „zlostná, zlá, zlomyseľná, hašterivá žena“¹⁹. Ak ide o osobné meno konkrétnej mytologickej bytosti, treba ho písať s veľkým začiatočným písmenom. V prípade označenia druhu bytostí, je namieste malé začiatočné písmeno.

6.2. PÍSANIE S MALÝM ZAČIATOČNÝM PÍSMENOM

Rodné mená a osobné mená v jednomenných pomenovacích sústavách (mononymá, krstné mená) sa ako vlastné mená síce píše s veľkým začiatočným písmenom, ale niektoré od nich odvodené slová sa už chápu ako apelatíva, pretože nepomenúvajú konkrétneho jedinca v rámci svojho druhu, ale pomenúvajú určitý druh objektu:

a) Vzťahové prídavné mená odvodené od rodných mien, napr. *Anna – anenský*,²⁰ *Jozef – jozefský*, *Svätopluk – svätoplukovský*, *Potemkin – potemkinovský* (*potemkinovská dedina*).

b) Všeobecné podstatné mená odvodené do rodných mien, napr. *Barbora, Barborka*²¹ – *barborka* (1. druh rastliny, 2. obyč. v pl. halúzky čerešní odrezané na Barbore, 3. mátoha, strašidlo, 4. zelená saténová ozdoba na nohaviciach), *Cyril* (sv. Cyril) – *cyrilika* (slovanské písmo z 9. stor.), *Kornel* (Kornel Hlaváček) – *kornelit* (druh minerálu, vodnatý síran železa), *Jakub – jakubka* (letná odroda jablák, ktorá

¹⁹ Porov. aj rozličné písanie začiatočných písmen v príkladoch ako *Faun/faun*, *Sibyla/sibyla*, *Siréna/siréna*.

²⁰ Príklady na deproprializované apelatíva a apelatíva odvodené z rodných mien sme čerpali z publikácie *Slovník slovenských eponým* (Ološtiak a kol. 2018). V onomastike sa pod eponymami zväčša chápu iba vlastné mená osôb alebo skupín osôb, ktoré tvoria základ pre iné vlastné mená (porov. termín a jeho definíciu štandardizovanú terminologickou skupinou Medzinárodného komitétu onomastických vied v zoznamoch *ICOS Lists of Key Onomastic Terms*^[4]).

²¹ Mohlo vzniknúť aj priamo deonymizáciou, apelativizáciou hypokoristickej, konkrétne deminutívnej podoby *Barborka*, a preto by bolo možné zaradiť tento príklad aj do skupiny d).

dozrieva koncom júla, 25. júl je sviatok sv. Jakuba), *Spartakus* (trácky otrok) – *spartakiáda*, *Evita* (Evita Urbaníková) – *evitovka* (kniha od Evity Urbaníkovej alebo film natočený podľa jej knihy alebo scenára, príp. knihy podobného charakteru, ktoré vydala vo svojom vydavateľstve Evitapress, s. r. o.).

c) Iné slovné druhy odvodené od rodných mien, napr. *Silvester* (pápež sv. Silvester I.) – *silvestrovať*, *silvestrovsky*; *Jaš* (domácka podoba mena Ján) – *jašiť sa*.

d) Určité rodné mená sa stali všeobecnými podstatnými menami bez osobitných slovotvorných formantov (apelativizovali sa). Keďže už stratili status vlastného mena a nadobudli nový apelatívny význam, píšú sa s malým začiatočným písmenom, napr. *Alexander* (Alexander Veľký) – *alexander* (druh papagája), *Lazár* – *lazár* (ťažko chorý človek), *Kubo* – *kubo* (hlúpy alebo nerozvážny človek, ale dobrosrdečný, trufo), *Atila* (hunský náčelník) – *atila* (krátky mužský kabát zdobený šnúrkami, aký nosievali uhorskí husári, honvédi a šľachta), *Maco* (domácka podoba mena Matej) – *maco* (medveď, plyšová hračka v podobe medveďa al. zavalitý, ťarbavý, ťažko sa pohybujúci človek), *Mikuláš* – *mikuláš* (darček, ktorý sa dáva na sviatok sv. Mikuláša, mikulášska nádielka; figúrka s podobou sv. Mikuláša).

e) Rodné mená bývajú aj súčasťou zložených všeobecných podstatným mien a ich pravopis je nezriedka v praxi rozkolísaný, napr. *annabál*, *Annabál*, *Anna bál* s významom „tradičná tanečná zábava pri príležitosti ukončenia tzv. zelených prác vo vinohrade, anenský bál“ (porov. Ološtiak 2018, s. 45). Prvá časť obsahujúca rodné meno sa používa v komunikácii ako nesklonná, preto ide o zložené slovo (kompozitum)²², ktorého obidva komponenty sa píšú dovedna. Keďže ide o všeobecné podstatné meno označujúce druh objektu (nie konkrétny objekt), malo by sa písať s malým začiatočným písmenom (*annabál*, *cyrilometodiáda*). V zložených slovách sa rodné mená píšú, samozrejme, s malým začiatočným písmenom aj na druhom mieste, príp. ďalších miestach, napr. v citoslovciach *amenmária*, *ježišmária*, *prepánajána*.

7. ZHRNUTIE A ZÁVERY

Výber a fungovanie rodných mien ovplyvňujú nielen právne predpisy a zákony, ale aj pravopisné, gramatické a výslovnostné pravidlá slovenčiny a mimojazykové aspekty, ktoré sú dané skutočnosťou, že rodné meno je sociálny jav a jeho výber, používanie a obľuba sa spoločensky hodnotia a podmieňujú (porov. Knappová 2017a, s. 42). V minulosti sa rodné mená vyberali zo zoznamu úradných rodných mien, ktorý obsahoval kodifikované spisovné podoby neutrálnych pôvodom domácich a zdomácnených cudzích rodných mien. V súčasnosti je však možné do matrik zapísať aj cudzojazyčné mená, resp. inojazyčné ekvivalenty už zdomácnených podôb rodných mien. Niektoré tieto rodné mená sa oveľa viac ako v minulosti po-

²² Často ide o tzv. zrazeninu (juxtapozitum).

užívajú v bežnej komunikácii i písomnom styku ako v minulosti a vzrastá potreba adaptovať ich do slovenčiny z fonologickej i morfolologickej stránky, tvoriť z nich a správne zapísať domáce (hypokoristické) podoby, posesívne adjektíva a tiež sa prejavuje tendencia skloňovať ich. Po zmene režimu v r. 1989 a dostupnosti nových informácií zo zahraničia, zvýšenej možnosti cestovania, zvyšujúcej sa migrácie a pod. sa Slováci oveľa častejšie stretávajú s cudzími menami známych či menej známych osobností a s nezdomácnenými osobnými menami bežných ľudí v hovorenej i písomnej, v úradnej, oficiálnej či neoficiálnej komunikácii. Snažili sme sa naznačiť niektoré pravopisné problémy, ktoré vyplynuli z jazykovej praxe a matričných záznamov a na ktoré by sa mohlo prihliadať aj pri aktualizovanej verzii PSP (2013). Osobitnú pozornosť by si zasluhovala aj problematika skloňovania cudzích rodných mien.

Zoznam neutrálnych podôb rodných mien rešpektujúcich výslovnostné a gramatické zásady platné v spisovnej slovenčine a nachádzajúcich sa v príručke M. Majtána a M. Považaja (1998), ktorá dodnes slúži matrikárom ako neoceniteľná pomôcka, je potrebné aktualizovať, pretože aj pre rodné mená je charakteristická pružná stabilita. Z prezentovaných analýz vyplynul nasledujúci sumár návrhov a odporúčaní:

- vzhľadom na možnosti zápisov inojazyčných podôb rodných mien do matrik navrhujeme pojem *úradné rodné meno* používať iba na podoby v matrikách a úradných dokumentoch, nie na tie podoby, ktoré rešpektujú výslovnostné, pravopisné a gramatické zásady platné v spisovnej slovenčine, ktoré je vhodnejšie označovať ako *slovenské základné neutrálne rodné mená*;

- je potrebné rozlišovať medzi zdomácnenou podobou (*Jakub*) a inojazyčným ekvivalentom rodného mena (*Jacob, Jacobo, Jacques, Jacov, Jago, Jakob, James, Giacomo, Diego* a i.);

- pri rodných menách, ktoré sú frekventované s krátkou i dlhou samohláskou, navrhujeme kodifikovať buď dvojtvary (*Artúr* i *Artur, Tímea* i *Timea*), prípadne zmeniť na tie podoby, ktoré sú frekventovanejšie v matrikách, korpusoch i v komunikácii;

- navrhujeme kodifikovať ako variantné spisovné slovenské základné podoby frekventované a populárne inojazyčné ekvivalenty a nové cudzie rodné mená a utvoriť im slovenskú pravopisnú (grafickú) podobu (*Nikolas, Matias; Noel, Zara, Glória, Čaba*), a to vrátane frekventovaných ženských mien zakončených na spoluhlásku (*Miriam, Nikol*);

- do PSP a do zoznamu spisovných slovenských neutrálnych rodných mien navrhujeme doplniť informácie o dvojitých (zdvojených, podvojných) rodných menách (*Jean-Paul, Diane-Emilie*) – o ich pravopise, skloňovaní, tvorení derivátov a možnosti zápisu do matriky;

- prikláňame sa k názoru, že cudzie diakritické znamienka a špeciálne znaky v neadaptovaných cudzojazyčných rodných a celkovo osobných menách konkrétnych osobností by sa mali zachovávať aspoň v oficiálnych textoch (*Władysław, Bjørnstjerne, Wałęsa*);

- ak je potrebný prepis rodných mien z iných grafických sústav, mal by byť v súlade s návodmi prepisov uvádzanými v platných PSP;

- je potrebné znovu urobiť sociolingvistický výskum, na základe ktorého by sa niektoré frekventované hypokoristiká prehodnotili na neutrálne základné podoby rodných mien (*Mia, Lara*);

- v PSP je potrebné venovať pozornosť typom ženských i mužských mien zakončených na *-i, -y*, v ktorých sa možno stretnúť s obojakým pravopisom (*Zuzi/Zuzy, Roni/Rony*), pričom by sme odporučili pripustiť aj variantný pravopis;

- osobitnú pozornosť odporúčame v PSP venovať pravopisnej stránke derivátov od cudzích a inojazyčných ekvivalentov rodných mien zakončených na samohlásky a písaniu zdvojených samohlások v nich;

- väčšiu pozornosť v PSP odporúčame venovať písaniu veľkých písmen v určitých typoch rodných mien a ich derivátov, napr. vo funkčných členoch živých mien (*Jano Martineje, Do Janových*), v živých/prezývkových etnonymách (*Fric, Pepík*); rozlišovať osobné meno konkrétnej mytologickej bytosti, ktoré treba písať s veľkým začiatočným písmenom (*Harpya* – vlastné meno bohyně prudkého vetra), a označenie druhu mytologickej bytosti, ktoré je treba písať s malým začiatočným písmenom (*harpya* – druh démonických bytostí, položeny-polovtáky), a tiež sa venovať ďalším uvedeným prípadom, kde je jazyková prax rozkolísaná (*annabál/Annabál/Anna bál*).

Literatúra

- BAUKO, J. (2015): Rodné mená na Slovensku v 21. storočí. In: Valentová, I. (ed.): *19. slovenská onomastická konferencia (Bratislava 28. – 30. apríla 2014). Zborník referátov venovaný PhDr. Milanovi Majtánovi, DrSc., k osemdesiatym narodeninám*. Bratislava: Veda, 143 – 152.
- BLANÁR, V. (1996): *Teória vlastného mena (Status, organizácia a fungovanie v spoločenskej komunikácii)*. Bratislava: Veda.
- BLANÁR, V. (2002): Osobné mená, ich miesto v jazyku a pravopisná problematika. In: Králik, L. (ed.): *Problémy adaptácie cudzích mien v slovenčine*. Bratislava: Veda, 11 – 18.
- BUFFA, F. (1967): Estera. In: *Slovenská reč*, 32/3, 191 – 192.
- BUZÁSSYOVÁ, L. (2012): Pripravovaný Slovník starogréckych a latinských mien – hlavné transkripčné zásady a problémy spojené s tvorbou hesiel. In: *Slovenská reč*, 77/3 – 4, 131 – 150.
- DUDOK, M. (2000): Kultúrna identita a vlastné meno. In: Krško, J. – Majtán, M. (eds.): *Vlastné mená v jazyku a spoločnosti. Zborník referátov. 14. slovenská onomastická konferencia Banská Bystrica 6. – 8. 7. 2000*. Bratislava – Banská Bystrica: Jazykovedný ústav E. Štúra SAV – Fakulta humanitných vied a Pedagogická fakulta UMB v Banskej Bystrici, 21 – 25.
- DUDOK, M. (2002): Prepis a výslovnosť mien z blízkych jazykov. In: Králik, L. (ed.): *Problémy adaptácie cudzích mien v slovenčine. Problémy adaptácie cudzích mien v slovenčine*. Bratislava: Veda, 108 – 119.

- DVONČ, L. (1962): O menách typu Maróthy-Šoltésová. In: *Slovenská reč*, 27/4, 252 – 253.
- DVONČ, L. (1966): Pseudo-Mauríkios? In: *Slovenská reč*, 31/1, 63 – 64.
- DVONČ, L. (1976): Využívanie prechýľovacej prípony *-ička* v spisovnej slovenčine. In: *Slovenská reč*, 41/1, 11 – 17.
- DVONČ, L. (2001): Schneider-Trnavský. In: *Slovenská reč*, 66/2, 107 – 110.
- ĎURČO, P. (1997): Počítačové spracovanie vlastných mien na Slovensku. In: Ondrejovič, S. (ed.): *Slovenčina na konci 20. storočia, jej normy a perspektívy*. Bratislava: Veda, 312 – 325.
- HABOVŠTIAKOVÁ, K. (1980): Frekvencia a motivácia výberu rodných mien na Slovensku v minulosti a v súčasnosti. In: Majtán, M. (ed.): *Spoločenské fungovanie vlastných mien. Zborník materiálov zo VII. slovenskej onomastickej konferencie (Zemplínska Šírava 20. – 24. septembra 1976)*. Bratislava: Veda, 305 – 315.
- HARVALÍK, M. – VALENTOVÁ, I. (2021): Tendencies in the development of contemporary official anthroponyms in Czechia and Slovakia. In: *Onoma*, 56, 37 – 55. DOI: <https://doi.org/10.34158/ONOMA.56/2021/3> (cit. 1. 3. 2022).
- JACKO, J. (1973): Salón Kitty, Kittyn salón, či Kittin salón? In: *Kultúra slova*, 7/10, 350 – 351.
- JACKO, J. (1984): Filoména, Filoména, Salomena. In: *Slovenská reč*, 49/6, 350 – 351.
- JÁNOŠÍK, A. (1940): Znova dlhá kvantita v slove Mária. In: *Slovenská reč*, 8/1, 21 – 23.
- JAROŠOVÁ, A. (ed.) (2015): *Slovník súčasného slovenského jazyka. M – N*. Bratislava: Veda.
- JAROŠOVÁ, A. – BUZÁSSYOVÁ, K. (eds.) (2006): *Slovník súčasného slovenského jazyka. A – G*. Bratislava: Veda.
- KAČALA, J. – PISÁRČIKOVÁ, M. – POVAŽAJ, M. (eds.) (2003): *Krátky slovník slovenského jazyka. 4., dopl. a uprav. vyd.* Bratislava: Veda.
- KNAPPOVÁ, M. (1980): In: Majtán, M. (ed.): *Spoločenské fungovanie vlastných mien. Zborník materiálov zo 7. slovenskej onomastickej konferencie (Zemplínska Šírava 20. – 24. septembra 1976)*. Bratislava: Veda, 287 – 291.
- KNAPPOVÁ, M. (2017a): *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* 6., aktualiz. a rozšíř. vyd. Praha: Academia.
- KNAPPOVÁ, M. (2017b): Rodné jméno. In: Karlík, P. – Nekula, M. – Pleskalová, J. (eds.): *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. Dostupné na: <https://www.czechency.org/slovník/RODNÉJMÉNO> (cit. 1. 3. 2022).
- KRŠKO, J. (2001): Frekvencia rodných mien na Slovensku. In: *Slovenská reč*, 66/1, 14 – 25.
- LADÓ, J. (2004): *Magyar utónévkönyv*. Budapest: Vince Kiadó.
- MAJTÁN, M. (1979): Zo slovenskej onomastickej terminológie. (Rodné meno, rodné priezvisko). In: *Kultúra slova*, 13/4, 115 – 117.
- MAJTÁN, M. – POVAŽAJ, M. (1998): *Iýberte si meno pre svoje dieťa*. Bratislava: Art Area.
- MAJTÁNOVÁ, M. (1968): K problematike inventára a frekvencie krstných mien na Slovensku v 18. storočí. In: Blánár, V. – Majtán, M. (eds.): *I. slovenská onomastická konferencia (Bratislava 5. – 6. 12. 1967). Zborník materiálov*. Bratislava: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV – Slovenská onomastická komisia, 54 – 60.
- MAZÚR, S. (1943): Forma krstného mena Ella. In: *Slovenská reč*, 11/4 – 5, 156.
- OLOŠTIAK, M. (2018): *Onymická a deonymická nominácia*. Prešov: Filozofická fakulta PU v Prešove.
- OLOŠTIAK, M. a kol. (2018): *Slovník slovenských eponým*. Prešov: Filozofická fakulta PU v Prešove.
- ONDREJOVIČ, S. (2000): K výslovnosti krstných mien v slovenčine. In: Krško, J. – Majtán, M. (eds.): *14. slovenská onomastická konferencia (6. – 8. 7. 2000 v Banskej Bystrici)*. Bratislava – Banská Bystrica: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV – Fakulta humanitných vied a Pedagogická fakulta UMB, 65 – 73.
- PECIAR, Š. (ed.) 1959 – 1968. *Slovník slovenského jazyka. 1. – 6*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV.
- PISÁRČIKOVÁ, M. (1989): Skracovanie dlhých samohlások v niektorých osobných menách. In: Majtán, M. (ed.): *Aktuálne úlohy onomastiky z hľadiska jazykovej politiky a jazykovej kultúry. Zborník príspevkov z 2. československej onomastickej konferencie (6. – 8. 5. 1987 v Smoleniciach)*. Bratislava: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, 147 – 151.

- POVAŽAJ, M. (1980): Vznik nových úradných podôb mien. In: Majtán, M. (ed.): *Spoločenské fungovanie vlastných mien. 7. slovenská onomastická konferencia (Zemplínska Širava 20. – 24. 9. 1976)*. Bratislava: Veda, 293 – 297.
- POVAŽAJ, M. (1983): Regulovanie výberu rodných mien. In: Dohnal, M. (red.): *Onomastika jako spoločenská veda. Sborník příspěvků z 1. československé onomastické konference (18. – 20. 5. 1982 v Trojanovicích). Sborník prací pedagogické fakulty v Ostravě. 86. Řada D-19*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 185 – 188.
- POVAŽAJ, M. (1986): Usmerňovanie výberu rodných mien z hľadiska právnych predpisov a jazykovej kultúry. In: Masár, I. (ed.): *Jazyková politika a jazyková situácia. Materiály z vedeckej konferencie konanej v Smoleniciach 17. – 19. 4. 1985*. Bratislava: Veda, 310 – 313.
- POVAŽAJ, M. (1989): Problémy regulácie výberu rodných mien. In: Majtán, M. (ed.): *Aktuálne úlohy onomastiky z hľadiska jazykovej politiky a jazykovej kultúry. Zborník príspevkov z 2. československej onomastickej konferencie (6. – 8. 5. 1987 v Smoleniciach)*. Bratislava: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, 141 – 146.
- PRAVDOVÁ, M. – SVOBODOVÁ, I. (eds.) (2014): *Akademická príručka českého jazyka*. Praha: Academia.
- RIPKA, I. – IMRICHOVÁ, M. – SKLADANÁ, J. (2008): *Praktická pravopisná príručka*. Praha – Bratislava: Ottovo nakladatelství – Ottovo nakladateľstvo.
- SABOL, J. (1966): Netty – príd. meno Nettyn? In: *Slovenská reč*, 31/3, 190 – 191.
- SEKVENT, K. (2002): *Ako používať francúzske vlastné mená v spisovnej slovenčine*. Prešov: Náuka.
- SVOBODA, J. a kol. (1983): *Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika. Skopje: Makedonska akademija na naukite i umetnostite*. Skopje: Makedonska akademija na naukite i umetnostite.
- VALENTOVÁ, I. (1996): Frekvencia krstných (rodných) mien v hornonitrianskej obci Diviacka Nová Ves. In: Nábělková, M. (ed.): *Varia. V. Materiály z V. kolokvia mladých jazykovedcov (Modra-Piesok 29. 11. – 1. 12. 1995)*. Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť pri SAV, 11 – 19.
- VALENTOVÁ, I. (2017): Rodné (krstné) mená a kodifikácia. In: Wachtarczyková, J. (ed.): *Aktuálne otázky slovenského jazyka. Zborník z konferencie Aktuálne otázky slovenského jazyka (4. – 5. 10. 2016 Bratislava)*. Bratislava: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV – SAP, 163 – 181.
- VALENTOVÁ, I. (2012): Transonymizácia – jeden zo spôsobov rozširovania propriálnej lexiky. In: *Slovenská reč*, 77/5 – 6, 319 – 335.
- VALENTOVÁ, I. (2022): Zo slovenskej onomastickej terminológie: *mononymum, krstné meno, rodné meno*. In: *Kultúra slova*, 56/2, 65 – 83.
- WACHTARCZYKOVÁ, J. (2010): November oslávime s Walesom. S kým, prosím? In: *Slovenská reč*, 75/6, s. 405 – 408.
- WACHTARCZYKOVÁ, J. (2013): Písanie poľských grafém v médiách alebo keď menej znamená menej. In: *Slovenská reč*, 78/3 – 4, 202 – 208.
- WACHTARCZYKOVÁ, J. (2017): K otázke písania poľských grafém v slovenčine. In: Wachtarczyková, J. (ed.): *Aktuálne otázky slovenského jazyka. Zborník z konferencie Aktuálne otázky slovenského jazyka (4. – 5. 10. 2016 Bratislava)*. Bratislava: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV – SAP, 196 – 211.

Korpusové a internetové odkazy

- [1] Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 300/1993 Z. z. o mene a priezvisku. Dostupný na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1993-300> (cit. 1. 3. 2022).
- [2] Seznam odpovědí. Dostupné na: [Seznam odpovědí | dotazy.ujc.cas.cz](https://dotazy.ujc.cas.cz) (cit. 1. 3. 2022).
- [3] Jazyková poradňa Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra SAV. Dostupné na: <https://jazykovaporadna.sme.sk/q/6279/>, <https://jazykovaporadna.sme.sk/q/717> (cit. 1. 3. 2022).
- [4] ICOS Lists of Key Onomastic Terms. In: Onomastic terminology. Terminology group of International Council of Onomastic Sciences. Dostupné na: <https://icosweb.net/publications/onomastic-terminology/> (cit. 1. 3. 2022).